

LUCEAFĂRUL

SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ● Redactor-șef EUGEN BARBU ● ANUL VIII - Nr. 23 182 Sâmbătă 23 OCTOMBRIE 1965 - 8 PAGINI, 1 LEU

săptămîna

șolohov

Lunga listă a laureaților premiului Nobel care cuprinde între alții pe Mommsen, Bjornson, Mistral, Carducci, Kipling, Selma Lagerlöf, Maeterlinck, Hauptmann, Tagore, Romain Rolland, Hamsun, Anatole France, Yeats, Shaw, Bergson, Th. Mann, Sinclair Lewis, Ivan Bunin, Pirandello, Eugene O'Neill, Gide, Faulkner, Mauriac, Camus, Hemingway, Steinbeck s-a îmbogățit cu încă un nume ilustrat: Șolohov.

Despre personalitatea marelui prozator sovietic s-au scris studii întregi, reputația sa depășind injuria timpului. Șolohov este ceea ce se numește un clasic. Sainte-Beuve, reluând definiția Dicționarului Academiei din 1694. în ale sale *Causeries du lundi* închidea în această noțiune pe autorii care reușesc să facă autoritate în genul lor. Clasică era opera capabilă de a se transmite, deci durabilă; creatorul ei devenind un model în limba respectivă. El trebuie, crede criticul, să îmbogățească spiritul uman, să descopere un adevăr moral, fără echivoc, clasicul reprezentînd un moment revoluționar într-o literatură. Că Șolohov se integrează formulei de mai sus o dovedește perenitatea paginilor sale, traduse în aproape toate limbile lumii. Prin ce a devenit universal acest cazac modest care n-a părăsit stanița sa natală nici chiar atunci cînd chemările gloriei au devenit insistente?

Șolohov este înainte de toate ceea ce se numește un scriitor național, întrunind în el toate caracteristicile culturii pe care o reprezintă. „Donul liniștit” nu este numai o „epopee a căzăcimii”, cum s-a spus cam sumar. Cele 4 volume de proză densă adună laolaltă grandoarea viziunii profetului de la Jasmaia Poliana, umorul gogolian și eposul bătrînilor barzi ai Rusiei colindînd Continentul descuși ca să spună în balade faptele marelui popor. „Istoria” i-o descrie cu o minuție dantescă purgatoriul unei națiuni reînscute prin sînge și moarte, printr-o jertfă colosală, pusă în cele din urmă la temelie lumii.

La mulți ani după prima lectură a acestei cărți, mă întreb încă prin ce mă fascinează încă? „Donul liniștit” este o carte de o construcție simplă, plină de grandoare și fapte grozave, amintind de *Odiseea*, poate și prin acel aer legendar în stare să dea miturilor frumusețe. Goethe spunea că „operele antice nu sînt clasice, fiindcă sînt vechi, ci pentru că sînt energice, proaspete și binefăcătoare” și romanul lui Șolohov mi se pare tocmai o astfel de alcătuire epică. Amintiți-vă numai de scenele răzburărilor familiale, în întoarcerea dramatice ale frontului din războiul roșilor cu albi, amintiți-vă tulburătoarea și deznădăjduita dragoste a lui Melehov pentru Axinia pe fundalul țării însingurate, amintiți-vă sbaterea formidabilă de conștiință a acestor personaje colosale, iubind în parte: unii pe „maica și sfînta Rusie”, îmbrățișînd și veche și alții dorind s-o salveze de putreziciune chiar cu un preț atît de mare, cum a fost uciderea fratelui de către frate. Nu cred că forța romancierului stă numai în evocarea stepei sub lună, în surprinderea universului infinitesimal al cîmpiei căzăcești într-un moment de torpoare, cînd natura uitînd lupta și teroarea, visează indiferent deasupra acestei ispășiri de gheană. Șolohov a vrut și a reușit mai mult. Ca orice scriitor național el a intuit caracteristica sufletului rus: dorința de puritate, atingerea pragului ideal fără de care națiunile ca și indivizii nu înseamnă nimic. Sînt în viața popoarelor nopți lungi de amorfie, amurguri ale spiritualității și chiar epoci de decădere morală, după cum există momente de trezire dureroasă, de ispășire violentă, cînd mulțimile iau conștiință de ele înșile și își hotărăsc singure soarta. Un astfel de moment era războiul civil și lui îi trebuia un cîntec teribil, un observator lucid, plin de talent, atîngînd geniul. Și l-a găsit în măruntul și grandiosul locuitor al satului Veșenskaia. Cum în literatura noastră Sadoveanu a sfîntit în pagină dorința de transcendent, atît de caracteristic românului de la Miorița pînă în zilele noastre, astfel Șolohov a pus la baza romanului său obsesia luptătoare pentru dreptate a rusului, posedat de justiție și echitate, pentru că în fond acesta este mesajul cărților lui. Opera sa e națională și prin aceea că exprimă adevărurile într-o limbă populară în sensul cel mai bun al acestui cuvînt, nefiind nici o clipă folclorică. S-au observat la Șolohov pe bună dreptate unele infiltrații simboliste, caracteristice vîrstei autorului primelor două volume din grandioasa sa epopee și influențelor literare fatale, dar dominantă prozei sale rămîne bătrîna, supla, musculoasă limbă țărănească, plină de zicale, colorată și superbă prin inflexiuni. Scriitorul semidoct de pretutindeni pretinde că strălucirea verbului te îndărtă de idei, uitînd că literatura este meseria transfigurării realității și mai ales a cuvîntului. El aspiră la universalitate nu prin ceea ce te face totdeauna să reușești: caracterul național, ci prin afișarea snoabă a unei mentalități străine care te împinge pînă la fapte regretabile cum ar fi denigrarea propriilor părinți. Amintiți-vă cum începe zguduitoră frescă a luptei pentru triumful revoluției, cu citarea unui vechi cîntec:

„Pămîntul nostru minunat nu cu plugurile-i arat;
Pămîntul nostru e arat de copitele cailor,
Pămîntul nostru minunat cu capete de cazaci e semănat
Cu tinere văduve e încununat...”

Versurile rezumă istoria acestei națiuni viteze care l-a născut pe mîndrul ei fiu, încununat astăzi cu cel mai important premiu literar mondial. Literatura lui Șolohov a trebuit să înfrunte opinii ostile, acuzații neîntemeiate, conspirațiile mediocrității agresive, iată de ce triumful ei mi se pare cu atît mai mare și prestigios. Nobelul de anul acesta confirmă curajul de a aborda teme mari ale vieții, măiestria și obiectivitatea rece a eposului. El răspunde în mod strălucit munca la cuvînt, inspirația și iradierea artei.

EUGEN BARBU

Desen de BENEDICT GANESCU

zaharia stancu

cîntec

Nu știu cum au fost zilele mele,
Dar pînă la una au ars, au ars.
Cenușa lor mi-a rămas în palmă,
A venit vîntul și-a risipit-o —
Peste grădini înflorite a risipit-o.

Nu știu cum au fost nopțile mele,
Dar pînă la una s-au topit,
Ca zăpezile iernii s-au topit.
A deschis gura pămîntului, gura,
Și pînă la una le-a înghițit.

Nu știu cum a fost dragostea mea.
Poate dulce a fost, poate amară.
Poate-a durat o viață, poate numai o seară.
Timpul viclean a adus-o pe aripi,
Timpul viclean a venit și-a luat-o.

Nu știu cum va fi moartea mea,
Dar n-o să vrea să fie blajină.
Prea am dorit-o, prea am urit-o,
Prea am chemat-o ca s-o alung,
Prea am chemat-o...

grigore arbore

pax autumnalis

Bucium de toamnă răsune pe veci pe deasupra
Faunei duse undeva în berbecule sudului,
Astăzi cînd singele-n noi arde lunecos peste stingerea
Albelor ape.

Cadă amurgul mereu în derivă peste pleoapele tale
Murmure dulci de zăpezi răstîgnind peste lume,
Noaptea, cînd crucea polară abia se mai stinge sub
vîntul
Tinăr al zorilor.

Laudă sorilor, vieții, sacralui foc din noiembrie,
Mult preapierdută sub el în tine se-aude
Inima mea lovind cu blindețe în ora
Nașterii stelelor.

Tainică liniște stă să înceapă sub ierburi,
Pace visării nopțatice, pămîntului, zvonului
De argint al pletelor tale, Ana, sburînd prin acest
Imperiu al somnului.

În pag. 2

pop simion

strada

În pag. 4

ion lăncrăjan

incidentul

